

Затверджено
ЗАГАЛЬНИМИ ЗБОРАМИ УЧАСНИКІВ
ТОВ «КУА «ФОРТЕЦЯ»,
(Протокол №0812/2025 від 08.12.2025)

Стратегія управління ризиками

*(Витяг з Положення про управління ризиками в
ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«КОМПАНІЯ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ «ФОРТЕЦЯ»)*

4. Стратегія управління ризиками

4.1. Управління ризиками – регламентований положеннями внутрішніх документів Товариства динамічний, систематичний внутрішній процес, направлений на ідентифікацію, аналіз, оцінювання, обробку, моніторинг та перегляд ризиків Товариства та фондів, що перебувають в управлінні Товариства, а також на обмін інформацією та консультацій між зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами.

4.2. СУР в Товаристві включає:

1) управління ризиками, що пов'язані з професійною діяльністю Товариства;

2) управління ризиками інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ), що знаходяться в управлінні Товариства.

4.3. Основними цілями СУР Товариства є:

1) забезпечення стабільності, безперервності та надійності діяльності Товариства, а також реалізації стратегії розвитку та ефективного функціонування Товариства, у тому числі стосовно ризиків, які бере на себе Товариство у своїй діяльності;

2) забезпечення інтересів інвесторів (учасників) фондів, що знаходяться в управлінні Товариства;

3) забезпечення відповідності діяльності Товариства вимогам чинного законодавства України та внутрішнім документам Товариства;

4) забезпечення відповідності структури активів та ризиків портфелів активів фондів в управлінні Товариства вимогам чинного законодавства України, інвестиційним деклараціям та іншим внутрішнім документам фондів в управлінні.

4.4. При управлінні ризиками Товариство дотримується таких принципів:

1) усвідомлене прийняття ризиків – Товариство належним чином оцінює та зважує можливі позитивні та негативні наслідки від реалізації ризику, усвідомлено приймає рішення про його прийняття або уникнення, враховуючи, що повне уникнення ризику може бути неможливим;

2) мінімізація (оптимізація) ризиків – до складу портфелів фондів в управлінні і до власного портфелю Товариство придбаває активи, рівень ризику за якими найкраще піддається мінімізації (нейтралізації) або оптимізації – залежно від толерантності до ризику для кожного фонду та власної толерантності до ризику Товариства відповідно, а також прагне до мінімізації власних нефінансових ризиків;

3) індивідуальний підхід – ризики окремих фондів в управлінні та власні ризики Товариства можуть бути спільними або подібними, але кожний фонд та Товариство мають свої особливості, згідно з якими Товариство приймає ризики у відповідній мірі (мінімізує чи оптимізує) та окремо від інших фондів в управлінні та від власних ризиків Товариства; можливі фінансові втрати за кожним видом ризику кожного фонду та Товариства також мають бути оцінені окремо і мають мінімізуватися (оптимізуватися) індивідуально;

4) відповідність стратегіям – рішення Товариства з прийняття ризику при управлінні портфелями фондів у її управлінні відповідають інвестиційним стратегіям цих фондів, а при управлінні власними ризиками Товариства – її фінансовій стратегії та внутрішнім документам;

5) доцільність прийняття фінансових ризиків – Товариство співвідносить рівень ризику за операціями з активами фондів в управлінні (інвестиційних інструментів) та із власними активами із рівнем потенційної (прогнозованої, очікуваної) доходності цих активів; очікувана доходність інвестиційних інструментів має компенсувати прийнятий ризик за ними;

6) економічність – витрати Товариства на управління ризиками, тобто мінімізацію (нейтралізацію) чи оптимізацію відповідного ризику, не повинні перевищувати суму можливих фінансових збитків від його прийняття та/або реалізації при найбільш імовірному сценарії настання ризикового випадку;

7) конкретність – рішення з прийняття ризику мають бути конкретними і чіткими для забезпечення однозначного їх трактування та виконання;

8) відповідність капіталу Товариства рівню ризиків – розмір капіталу (власного капіталу, регулятивного капіталу (власних коштів)) Товариства повинен бути достатнім для покриття ризиків діяльності Товариства;

9) адекватність стимулів – стимули для досягнення високої доходності фондів в управлінні узгоджуються з профілем ризику кожного з фондів відповідно до інвестиційної стратегії;

10) уникнення або передача надмірних ризиків – у певних випадках або щодо певних ризиків, коли можливі негативні наслідки реалізації ризику для Товариства перевищують її фінансові можливості, Товариство, за можливості, уникає (відмовляється від прийняття) або частково чи повністю передає ризик (третій стороні).

4.5. З метою забезпечення ефективного функціонування СУР Товариство ідентифікує, оцінює та контролює суттєві ризики, які мають істотний вплив на результати діяльності як самого Товариства так і фондів, активами яких Товариство управляє.

Під суттєвими ризиками розуміється ризик, реалізація якого може призвести до значних фінансових втрат, порушення нормативних вимог, погіршення репутації або зниження довіри інвесторів.

4.6. Суттєвими (істотними) видами ризику, що пов'язані з професійною діяльністю Товариства на ринках капіталу, є наступні види ризику:

- 1) операційні ризики;
- 2) комплаєнс-ризики;
- 3) ризик втрати ділової репутації (репутаційний ризик);
- 4) стратегічний ризик.

Залежно від складу та структури активів Товариства, до її істотних ризиків можуть також належати кредитний ризик, ринкові ризики.

4.6.1. Операційні ризики – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у професійного учасника внаслідок неадекватних або незадовільно організованих внутрішніх процесів, дій працівників чи функціонування систем такого професійного учасника, а також внаслідок впливу зовнішніх подій (крім стратегічного ризику).

Операційні ризики включають: юридичний (правовий) ризик, інформаційно-технологічний ризик, а також ризик персоналу.

Юридичний (правовий) ризик – ризик, пов'язаний з ймовірністю виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів Товариства внаслідок застосування до неї санкцій за недотримання вимог чинного законодавства через можливість їх неоднозначного тлумачення або унаслідок визнання з тих самих причин недійсними умов договору.

Інформаційно-технологічний ризик – ймовірність настання несприятливих наслідків, викликаних неадекватними або незадовільно організованими внутрішніми процесами інформаційного обміну та зберігання інформації, недосконалою роботою інформаційних технологій, систем та процесів обробки інформації або їх недостатнім захистом, включаючи збій у роботі програмного та/або технічного забезпечення, обладнання, інформаційних систем, засобів комунікації та зв'язку, порушення цілісності даних та носіїв інформації, несанкціонований доступ до інформації сторонніх осіб, загроза доступності інформації та інше, що може призвести до виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів.

Ризик персоналу – це ризик, пов'язаний із діями або бездіяльністю працівників Товариства, включаючи допущення помилки при проведенні операції, здійснення неправомірних операцій (в тому числі шахрайство), пов'язане з недостатньою кваліфікацією (ризик некомпетентності) або із зловживаннями чи бездіяльністю персоналу, перевищення повноважень, розголошення інсайдерської та/або конфіденційної інформації, зокрема, внаслідок недостатньої мотивації (ризик мотивації).

4.6.2. **Комплаєнс-ризика** – ймовірність виникнення у Товариства збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів, або втрати репутації внаслідок недотримання правил корпоративної етики, добросовісної конкуренції, виникнення конфлікту інтересів, незабезпечення опису усіх внутрішніх процесів, пов'язаних з провадженням професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках, та/або невідповідності внутрішніх документів, що описують процеси, пов'язані з провадженням професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках, вимогам законодавства про ринки капіталу та організовані товарні ринки, стандартів, правил, інших внутрішніх документів саморегулювальної організації, членом якої є Товариство, правил організованого ринку, учасником якого є Товариство або на якому її цінні папери допущені до торгів, а також бізнес-плану (бізнес-стратегії), ухваленому Наглядовою радою Товариства, та/або невиконання працівниками Товариства вимог та процедур, пов'язаних з провадженням професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках.

Комплаєнс-ризика, зокрема, включають:

а) **AML/CFT-ризик** – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання Товариством запланованих доходів внаслідок порушення або недотримання вимог законів, нормативно-правових актів, правочинів, прийнятої практики, внутрішніх документів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;

б) **ризик зміни законодавства (регуляторний ризик)** – ризик виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання Товариством запланованих доходів, обумовлений змінами законодавства.

4.6.3. **Ризик втрати ділової репутації (ризик репутації)** – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання Товариством запланованих доходів внаслідок виникнення у суспільстві несприятливого сприйняття Товариства, зокрема фінансової стійкості, якості послуг, що надаються Товариством, або її діяльності в цілому, яка може бути наслідком реалізації інших ризиків.

4.6.4. **Стратегічний ризик** – ймовірність виникнення у Товариства збитків або додаткових втрат або недоотримання Товариством запланованих доходів унаслідок неправильних рішень осіб, які здійснюють управлінські функції та/або неадекватного реагування на зміни в бізнес-середовищі.

Цей ризик виникає внаслідок взаємної невідповідності стратегічних цілей Товариства, бізнес-стратегій, розроблених для досягнення цих цілей, ресурсів, задіяних для їх досягнення, та якості їх реалізації.

Ця категорія включає ризик втрат, пов'язаних з інвестуванням коштів Товариства у активи фондів в управлінні. Може спричинити загальний фінансовий ризик (ризик банкрутства) Товариства – ризик неможливості продовження діяльності Товариства через суттєве погіршення її фінансового стану, якості її активів, структури капіталу, виникнення або значного зростання збитків від її діяльності при перевищенні витрат над доходами.

4.7. На діяльність Товариства також можуть впливати фінансові ризика, зокрема кредитний та ринкові ризика.

Кредитний ризик Товариства (ризик контрагента) – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів Товариства внаслідок того, що контрагент не зможе виконати свої договірні зобов'язання перед нею у повному обсязі або частково. Розмір збитків (ризик) у цьому випадку пов'язаний із сумою невиконаного зобов'язання.

Ринкові ризика Товариства – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у Товариства внаслідок несприятливої зміни ринкової вартості (ціни) фінансових інструментів у зв'язку з коливаннями цін на чотирьох

сегментах фінансового ринку, чутливих до зміни відсоткових ставок: ринку боргових цінних паперів, ринку пайових цінних паперів, валютному ринку і товарному ринку.

4.8. Особливим видом ризику є системний ризик – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у значній кількості компаній у фінансовому секторі, яка обумовлена неможливістю виконання ними своїх зобов'язань у зв'язку з невиконанням (несвоєчасним виконанням) зобов'язань однією Товариством внаслідок реалізації у неї кредитного ризику, ризику ліквідності або іншого ризику. Системний ризик несе загрозу порушення діяльності всієї фінансової системи.

Товариство здійснює моніторинг ринків, а план безперервності діяльності, який розробляється і затверджується у Товариства відповідно до абзацу шостого пункту 3.3. та абзацу одинадцятого пункту 3.4. цього Положення, включає у тому числі заходи та процедури на випадок екстремальних обставин, що можуть виникнути у результаті реалізації системного ризику.

4.9. Суттєвими (істотними) видами (категоріями) ризику фондів в управлінні Товариства, є такі:

- 1) кредитний ризик;
- 2) ринкові ризики;
- 3) ризик ліквідності;
- 4) проектний ризик.

4.10. Кредитний ризик (ризик контрагента) – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів фонду внаслідок того, що контрагент не зможе виконати свої договірні зобов'язання перед ним, у тому числі щодо облігацій та/або інших боргових зобов'язань, а також ризик втрати їхньої вартості в результаті погіршення платоспроможності емітента цих боргових зобов'язань (боржника, дебітора) та/або зниження його кредитного рейтингу.

4.11. Ринкові ризики – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів фонду внаслідок несприятливої зміни ринкової вартості фінансових інструментів в активах фонду у зв'язку з коливаннями цін на чотирьох сегментах фінансового ринку, чутливих до зміни відсоткових ставок: ринку боргових цінних паперів, ринку пайових цінних паперів, валютному ринку і товарному ринку.

Ринкові ризики включають:

а) процентний ризик портфелю фонду, пов'язаний з негативними наслідками коливання процентних ставок на інструменти, що знаходяться в його портфелі;

б) пайовий (фондовий) ризик, пов'язаний з негативними наслідками коливання цін на пайові цінні папери та деривативні фінансові інструменти, базовим активом яких є такі цінні папери, а також інші фінансові інструменти з нефіксованим доходом;

в) валютний ризик, пов'язаний з негативними наслідками коливання курсів іноземних валют та золота;

г) товарний ризик, пов'язаний з негативними наслідками змін ринкової вартості товарів, включаючи дорогоцінні метали, та коливань цін на деривативні фінансові інструменти, базовим активом яких є товари.

4.12. Ризик ліквідності – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів фонду внаслідок того, що його активи не можуть бути перетворені у ліквідну форму для забезпечення виконання ним своїх зобов'язань.

Ризик ліквідності може виникнути під час формування значної суми та/або частини зобов'язань із коротким строком погашення на балансі фонду, які, за певних умов, можуть змусити Товариство продати частину (менш ліквідних) активів із балансу цього фонду нижче ринкової ціни (з дисконтом) для забезпечення вчасного виконання (частини) цих зобов'язань.

4.13. Проектний ризик – ризик втрат вартості активів фонду в управлінні Товариства, що пов'язані з інвестиціями в об'єкти нерухомості, корпоративні права та цінні папери, що не допущені до торгів на організованому ринку (іншому регульованому та/або

організованому ринку/торговельному майданчику), або цінні папери, які не отримали рейтингової оцінки відповідно до закону.

4.14. СУР Товариства заснована на чіткому розділенні управління ризиками, що пов'язані з діяльністю Товариства, та управління ризиками фондів в управлінні Товариства. Ризики, пов'язані з діяльністю Товариства, повністю несе Товариство. Фінансові ризики фондів в управлінні Товариства несуть інвестори (учасники) фондів, у зв'язку з розділенням та відокремленим обліком активів фондів в управлінні та активів Товариства.

Реалізація ризиків фондів в управлінні Товариства може призвести до виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів Товариства.

Товариство несе відповідальність за належне управління ризиками фондів у її управлінні відповідно до інвестиційних декларацій та інших внутрішніх і нормативних документів, що регламентують управління активами фондів.

4.15. Головними завданнями СУР та, відповідно, етапами процесу управління ризиками у Товариства, виконання яких забезпечує ризик-менеджер, є:

- 1) виявлення (ідентифікація) ризиків, визначення профілю ризиків Товариства та фондів у її управлінні;
- 2) якісний аналіз та кількісне вимірювання ризиків, оцінювання ризиків;
- 3) проведення моделювання та прогнозування процесів і майбутніх результатів діяльності Товариства та фондів у її управлінні на основі аналізу інформації та оцінювання ризиків;
- 4) організація та здійснення заходів з управління ризиками, у тому числі визначення, планування і організаційне забезпечення обробки ризиків, зокрема та прийняття рішень щодо відповідних заходів;
- 5) постійний моніторинг ризиків, контроль за прийнятним рівнем ризику для Товариства та фондів у її управлінні;
- 6) визначення ефективності СУР та її удосконалення;
- 7) надання оперативної, а також періодичної звітної інформації з питань управління ризиками Директору та Наглядовій раді.

4.16. Виявлення (ідентифікація) ризиків – неперервний процес визначення різновидів, джерел та факторів ризиків, з якими Товариство стикається у своїй діяльності, відповідно до категорій, визначених цим розділом цього положення.

4.17. Якісний аналіз та кількісне вимірювання ризиків, оцінювання ризиків – оцінка розмірів та кількісних параметрів ризику (за можливості) та/або якісна характеристика та аналіз ризиків з точки зору можливих наслідків їх реалізації та величини потенційних втрат. Включає також проведення моделювання та прогнозування процесів і майбутніх результатів діяльності Товариства та фондів у її управлінні на основі аналізу інформації та оцінки ризиків.

4.18. Організація та здійснення заходів з управління ризиками (обробка ризиків) – визначення Товариством правил, підходів, показників та лімітів (допустимих меж) для ризиків, інструментарію оцінювання та заходів щодо управління кожним видом ризику (запобігання (уникнення), прийняття (утримання), зменшення (мінімізації) або оптимізації впливу ризиків, їх розподілу з іншими особами).

Заходи управління ризиками (обробки ризиків) в Товариства включають:

- 1) уникнення ризику (у тому числі відмова від ризикової операції чи активу);
- 2) прийняття (утримання) ризику (за умов, коли ризик може бути компенсований очікуваним прибутком (доходом));
- 3) зниження (зменшення, у тому числі мінімізацію) ризику, включаючи диверсифікацію, лімітування ризикових позицій, хеджування;
- 4) передачу (розподіл) ризику з іншими особами, зокрема шляхом зовнішнього страхування.

4.19. Моніторинг та контроль ризиків – процес систематичного нагляду за ризиками Товариства та фондів у її управлінні, за системою і процесом контролю та управління

ризиками з метою виявлення відхилень від їх прийнятного рівня та/чи ефективності, який включає:

- 1) перевірку дотримання встановлених лімітів чи якісних критеріїв ризиків;
- 2) забезпечення недопущення виконання Товариством та/або її контрагентами (за можливості) дій (операцій), які порушують встановлені ліміти чи критерії;
- 3) здійснення комплексу заходів, що перешкоджають реалізації ризиків Товариства та фондів в управлінні (за можливості) або мінімізують їх вплив;
- 4) перевірку виконання заходів з обробки ризиків та оцінку їх ефективності впродовж здійснення Товариством професійної діяльності;
- 5) розробку превентивних заходів для мінімізації ризиків у разі виявлення негативних тенденцій та вдосконалення бізнес-процесів за результатами проведеного аналізу.

Моніторинг та контроль рівня ризиків Товариства та фондів здійснюється на щоденній, щотижневій, щомісячній, щоквартальній основі (для фондів – залежно від їх типу, виду, способу розміщення та інвестиційної стратегії, а також вимог інших документів фонду).

4.20. Товариство один раз на рік визначає ефективність СУР та оцінює методики, інструменти, підходи та механізми, які використовуються Товариством для ідентифікації, вимірювання, оцінювання та контролю ризиків на предмет адекватності поточним внутрішнім та зовнішнім умовам діяльності Товариства і вимогам чинного законодавства України та, у випадку необхідності, коригує їх із метою поліпшення управління ризиками у Товариства.

4.21. Моніторинг ризиків та надання оперативної, а також періодичної інформації (звітів) з питань управління ризиками у Товариства її Наглядовій раді здійснюється з періодичністю і відповідно до функцій та обов'язків, визначених законодавством України та внутрішніми документами Товариства, але не рідше, ніж один раз на шість місяців.

4.22. Інвестори (учасники) фондів в управлінні Товариства мають право на отримання інформації про результати роботи відповідних фондів та Товариства, у т. ч. щодо заходів з управління ризиками, у строки та в обсягах, визначених чинним законодавством України та документами відповідного фонду.